

Hmyz přítel člověka

Aneb

Nech brouka žít

(námět)

Dům přírody Orlických hor ve Zdobnici

Dům přírody Orlických hor ve Zdobnici se nachází v krajině porostlé lesy a trvalými travními porosty. Nejbližší okolí je prousto intenzivní zemědělské výroby a orba je minimalizována.

Tato prostředí může evokovat ve většinové společnosti představu o nedotčené a zdravé krajině. Toho by mělo být využito i v expozici v DP. Životní prostředí a jeho citlivost na antropogenní zásahy by měla být prezentována prostřednictvím hmyzu a hmyzích společenstev. Může tak být nastíněn jak potravní řetězec, tak i jednotlivé biotopy a jejich reakce na změnu prostředí. Zaměření na hmyz může být pro návštěvníka zajímavým kontrastem proti „transparentním druhům“, na nichž se prezentuje zdraví přírody (bobr, vlk, vydra,...).

V expozici by měly být představeny různé biotopy a jejich typická hmyzí společenství. Každý biotop by pak měl být charakterizován v průběhu času, kdy proměna souvisí s činností člověka. Expozice by neměla tématicky zasahovat mimo boreál.

Hlavní témata:

Louky (např. jednosečné a dvousečné, sekání kosou, lištovou sekačkou, bubnovou sekačkou a balíkování, mulčování). Mělo by být ukázáno, že pohledově hezká louka či trávník může být z hlediska hmyzích společenstev takřka mrtvá a naopak, že nesekaný remízek je plný života.

Obdobně jako u luk, tak by měl být prezentován **les** (bukojedlina, smrčiny, olšiny,...), tak i ve způsobu hospodaření (pařeziny – nízký, střední, vysoký les, kácení v pasové výšce, klestování, štěpkování, harvestory, lesní pastva, toulavá těžba,). Veškerý management se pak odráží v druhovém zastoupení hmyzu.

Rovněž i zemědělské hospodaření orebné – **pole** - může být prezentováno jako velmi citlivý biotop. Opět na něm lze poukázat na velké změny v druhové pestrosti i četnosti v průběhu posledního století (nové druhy např. mandelinka)

Samostatné téma pak představují **intravilán** měst a obcí. Zde lze poukázat na specifické urbanizované prostředí, parky s nepůvodními druhy a zahradami a zahrádkami domů. Rovněž tak na liniovou zeleň se specifickými společenstvy.

Druhy **dřevokazného hmyzu a mrchožrouti i hrobařici** by měly být prezentovány jako velké téma. Hlavním sdělením by zde mělo být, že staré stromy i jejich pozůstatky i po své smrti žijí dalším životem.

Velké a populární téma jsou **opylovači**. Zde se nabízí možnost prezentovat včely a jejich způsoby chovu v průběhu věků, dále pak hrozbu tzv. „včelího kolapsu“ a dopad na zemědělství.

Nastíněné téma bude moci být velmi dobře prezentovatelné. Do terárií lze umístit živý hmyz – pavouky, mravence, lze ukázat život v úlu nebo hmyz žijící v rozkládajícím se dřevě. Za pomoci kamerek lze nahlédnout do čmeláčího hnízda.

K tomu lze vytvořit velmi snadno interaktivní hry. Na modelech či „strategických hrách“ je možné ukázat vztah hmyz – forma hospodaření - četnost a druhové zastoupení. Stejně tak i potravní řetězce (pokles hmyzu – pokles pěvců). Skvěle se uplatní makrosnímky i mikrosnímky.

Celá expozice by měla vést k zamyšlení nad dopady lidských činů na život drobných tvorů, které ani nevnímáme a nebo jen jako negativum. Ukázat, že pokud dojde k devastaci hmyzích společenstev, pak to bude mít dopad i na člověka.

Texty p. Dragoun

Rok zpracování 2011